

Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 479

Protecció dels espais naturals terrestres i marítics: normativa i regulació d'aplicació a Catalunya. Els espais naturals protegits: El Sistema d'Espais Naturals Protegits de Catalunya. Espais naturals de protecció especial (ENPE). Pla d'espais d'interès natural (PEIN). Xarxa Natura 2000. Llocs d'importància comunitària (LIC). Zones d'Especial Conservació (ZEC). Zones d'Especial Protecció per a les Aus (ZEP A)

Protecció dels espais naturals terrestres i marítics: normativa i regulació d'aplicació a Catalunya.

14.1.1. Introducció

La Llei estatal 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de biodiversitat estableix cinc categories d'espais naturals: parcs naturals, reserves naturals, àrees marines protegides, monuments naturals i paisatges protegits; i inclou els espais protegits de Natura 2000 i les àrees protegides pels instruments del context internacional.

Pel que fa a l'àmbit marí, la Llei estatal 41/2010, de 29 de desembre, de protecció del medi marí constitueix la transposició al sistema normatiu espanyol de la Directiva 2008/56/CE, de 17 de juny de 2008. A més d'altres objectius, aquesta Llei crea formalment la xarxa d'àrees marines protegides i n'estableix els objectius, els espais naturals que la componen i els mecanismes per a la seva designació i gestió.

La política de conservació del patrimoni natural de la Unió Europea, orientada a establir una xarxa d'espais naturals protegits dels estats membres, es concreta en la Directiva hàbitats, que crea la xarxa Natura 2000 per conservar els hàbitats naturals i les espècies.

En ecosistemes marins, la Directiva marc sobre l'estratègia marina (2008/56/CE) promou la consecució del bon estat ambiental del medi marí abans de 2020, estableix un marc d'acció comunitària per a la política del medi marí i de fineix les estratègies marines.

La Llei estatal 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de biodiversitat reconeix les àrees naturals de protecció internacional designades sobre la base de convenis i acords internacionals de què és signatari l'Estat espanyol.

Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 480

També la Llei estatal 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de biodiversitat determina les competències de les administracions públiques sobre biodiversitat marina, on correspon a l'Administració General de l'Estat, a través del Ministeri per a la transició ecològica i el repte demogràfic, l'exercici de les funcions a què fa referència aquesta llei, pel que fa a totes les espècies, espais, hàbitats o àrees crítiques situats al medi marí, i a les comunitats autònomes l'exercici de les funcions a què fa referència aquesta llei respecte a espècies (excepte les altament migratòries) i espais, hàbitats o àrees crítiques situats al medi marí, quan hi hagi continuïtat ecològica de l'ecosistema marí amb l'espai natural terrestre objecte de protecció, avalada per la millor evidència científica existent.

14.1.1.2. Els espais naturals protegits: El Sistema d'Espais

Naturals Protegits de Catalunya

L'origen d'el sistema d'espais naturals protegits propi de Catalunya cal situar -lo en la promulgació de la Llei 12/1985, d'espais naturals (modificada posteriorment per la Llei 12/2006, de 27 de juliol, de mesures en matèria de medi ambient), que definia una sèrie de figures de protecció especial (parc nacional, paratges naturals d'interès nacional, reserves naturals i parcs naturals), anomenats espais naturals de protecció especial (ENPE) amb un nivell de protecció elevat i dotats d'instruments jurídics i de gestió propi que permeten fer una gestió activa al territori. Posteriorment, el 1992 Catalunya va fer un salt endavant, innovador dins el territori estatal i referent en molts llocs d'Europa, aprovant el Pla d'espais d'interès natural (PEIN). Lògicament, tots els espais naturals d'especial protecció declarats formen part del PEIN.

El Sistema d'espais naturals protegits de Catalunya és una de les peces cabdals que sustenten la conservació de la biodiversitat al nostre país. El patrimoni natural de Catalunya és excepcionalment divers a causa de la seva situació geogràfica, que abasta tant l'alta muntanya com els espais fluvials, litorals i marins, els hàbitats agraris humanitzats, les zones humides, els boscos, bosquines, prats i pastures. Aquest entramat bàsic del territori ha de poder conviure i sobreviure a les exigències de la societat i conservar-ne els valors.

Els espais naturals protegits de Catalunya s'han definit per les seves característiques geomorfològiques o paisatgístiques i la seva riquesa en espècies de flora, fauna i hàbitats i, entre tots ells, acullen els ecosistemes en millor estat de conservació, amb més biodiversitat d'organismes i hàbitats i més representatius del patrimoni del país. Un Sistema d'espais naturals protegits estructurat i dotat de coherència és el principal pilar per assolir la conservació de la biodiversitat i el patrimoni natural, en el qual els espais protegits compleixen la seva funció com a instruments per a l'ordenació dels recursos naturals. La planificació del sistema inclou les relacions entre les diferents unitats i les categories dels espais naturals protegits i, també, els vincles amb altres categories i plans del territori.

Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 481

Entre les funcions del Sistema d'espais naturals protegits en destaquen, com a primordials, la conservació de la biodiversitat i del patrimoni natural (espècies de fauna i flora, hàbitats, patrimoni geològic).

Tanmateix, n'hi ha d'altres d'igualment importants i estratègiques: El reconeixement del valor cultural del territori (tant els jaciments arqueològics, monuments històrics, civils, religiosos, etc. com el patrimoni cultural immaterial, bé sigui de tipus històric, lingüístic, artístic, estètic, social, religiós o espiritual); la conservació dels serveis ambientals dels ecosistemes (d'abastament, de regulació i control, de suport i culturals); l'oportunitat per a l'educació i la sensibilització ambiental i la recerca per la conservació i la gestió; el reconeixement d'activitats socials molt arrelades i de gran tradició al nostre país com l'excursionisme, activitats de lleure i artístiques; la compatibilització de les activitats ordinàries d'explotació dels recursos naturals i altres amb la conservació; l'oportunitat de la participació local en la conservació de la natura, etc. En alguns supòsits, els espais naturals protegits tenen com a objectiu el desenvolupament sostenible de zones rurals socioeconòmicament deprimides.

De manera general, els espais naturals protegits representen un model determinat de gestió del territori.

El Sistema d'Espais Naturals Protegits de Catalunya (el SENP) actualment està constituït per 184 espais naturals representatius de l'àmplia varietat d'ambients i formacions presents a Catalunya, de l'alta muntanya a les planes litorals i dels boscos

eurosiberians als erms semides èrtics o els espais marins.

Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 482
La superfície terrestre acumulada d'aquests espais és de 1.020.551 hectàrees i equival, aproximadament, al 32% del territori. Els espais marins sumen una superfície de 85.628 hectàrees.

14.1.3. Espais naturals de protecció especial (ENPE)

A fi d'assegurar la preservació dels espais naturals que ho necessiten per llur interès científic, ecològic, cultural, educatiu, paisatgístic i recreatiu, i amb l'objectiu de dotar -los d'uns règims de protecció i de gestió adequats, s'estableixen les modalitats de protecció especial següents:

- a. Parcs nacionals.
- b. Paratges naturals d'interès nacional.
- c. Reserves naturals.
- d. Parcs naturals.

La declaració d'un espai natural de protecció especial no exclou la possibilitat que a dins puguin ésser constituïts altres nuclis de protecció que prenguin alguna de les altres modalitats de protecció.

Actualment, al territori català hi ha un total de 73 ENPES distribuïts en Parc nacional (1), Parcs naturals (14), Reserves naturals (64) i Paratges naturals d'interès nacional (7).

14.1.3.1. Parcs nacionals

Són parcs nacionals els espais naturals d'extensió relativament gran, no modificats essencialment per l'acció humana, que tenen interès científic, paisatgístic i educatiu. La finalitat de la declaració és de preservar -los de totes les intervencions que poden alterar -ne la fisonomia, la integritat i l'evolució dels sistemes naturals.

La declaració de parc nacional s'ha de fer per llei del Congrés dels Diputats, en aplicació de la Llei estatal 30/2014, de 3 de desembre, de Parcs Nacionals.

No es permet, a l'interior dels parcs nacionals, cap activitat d'explotació dels recursos naturals i cap altra susceptible d'alterar -ne el paisatge, llevat de les activitats que són compatibles amb els objectius concrets de protecció. Hi són expressament prohibides la caça, la captura o la pertorbació de les espècies animals, les activitats extractives i l'execució de qualsevol obra o instal·lació, llevat de les necessàries per al desenvolupament del parc o les que, per llur interès públic, són autoritzades, amb caràcter extraordinari i restringit, pel Consell Executiu, amb un informe previ del Consell de Protecció de la Natura.

Els parcs nacionals han de disposar d'una zona perifèrica de protecció, espai continu i confrontant a un parc nacional, dotat d'un règim jurídic propi destinat a projectar els valors del parc al seu entorn i esmorteir els impactes ecològics o paisatgístics procedents de l'exterior sobre l'interior del parc nacional.

Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 483
A Catalunya hi ha un parc nacional: el Parc Nacional d'Aigües Tortes i Estany de Sant Maurici, declarat el 21 d'octubre de 1955. Actualment té una superfície de 40.852 hectàrees dividides en 14.119 ha de Parc Nacional estricte i 26.733 de zona perifèrica de protecció. La seva superfície cau dins de 4 comarques: Alta Ribagorça, Pallars

14.1.3.2. Paratges naturals d'interès nacional

Són paratges naturals d'interès nacional els espais o els elements naturals d'àmbit mitjà o reduït que presenten característiques singulars atès llur interès científic, paisatgístic i educatiu, amb l'objectiu de garantir -ne la protecció i la de l'entorn.

La declaració de paratge natural d'interès nacional es fa per llei.

En els paratges naturals d'interès nacional les activitats s'han de limitar als usos tradicionals agrícoles, ramaders i silvícoles compatibles amb els objectius concrets de la protecció i a les altres activitats pròpies de la gestió de l'espai protegit.

A Catalunya hi ha 7 paratges naturals d'interès nacional :

- Vall del monestir de Poblet.
- Massís de l'Albera.
- Massís del Pedraforca (inclòs al Parc Natural del Cadí -Moixeró).
- Pinya de Rosa.
- Serra de Rodes.
- Cap Gros -cap de Creus.
- Punta Falconera -cap de Norfeu (aquest, junt amb la Serra de Rodes i el Cap Gros -cap de Creus, inclosos al Parc Natural del Cap de Creus).

14.1.3.3. Reserves naturals

Són reserves naturals els espais naturals d'extensió reduïda i de considerable interès científic que són objecte d'aquesta declaració per aconseguir de preservar íntegrament el conjunt d'ecosistemes naturals que contenen o d'alguna de les seves parts. La declaració de reserves naturals es fa per llei quan és reserva integral i per decret del Consell Executiu quan és reserva parcial.

Les reserves naturals integrals poden tenir per finalitats:

a) Preservar de qualsevol intervenció humana tots els sistemes naturals i llur evolució.

Només hi són permeses les activitats d'investigació científica i de divulgació de llurs valors. L'accessibilitat hi és rigorosament controlada.

b) Incidir sobre l'evolució dels sistemes naturals per assegurar-ne el millorament, la reconstrucció i la regeneració i per aprofundir -ne el coneixement. Només s'admeten, a més de les activitats permeses de la lletra a), els treballs científics propis dels objectius de la reserva.

A Catalunya hi ha 6 reserves naturals integrals :

- Reserva Natural Integral del Cap de Creus.
- Reserva Natural Integral del Cap de Norfeu.
- Reserva Integral I dels Aiguamolls de l'Empordà, Els Estanys.
- Reserva Integral II dels Aiguamolls de l'Empordà, Les Llaunes.

Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 484

- Reserva Integral III dels Aiguamolls de l'Empordà, Illa de Caramany.
- Reserva Natural Integral de les Illes Medes.

Els objectius de les reserves naturals parcials poden ésser els següents:

a) Protegir d'una manera absoluta les formacions geològiques i geomorfològiques i determinats biòtops, espècies, hàbitats i comunitats.

b) Conservar o constituir escales en les vies migratòries de la fauna salvatge.

No es permeten en cap cas les activitats que directament o indirectament poden perjudicar els valors naturals de protecció.

A Catalunya hi ha 58 reserves naturals parcials :

- 25 incloses al Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa.
- Dues al Parc Natural del Cap de Creus.
- Dues al Parc Natural del Delta de l'Ebre.

- Dues al Parc Natural de l'Alt Pirineu.
- Una al Parc Natural dels Ports.
- Una al Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà.
- Una al Parc Natural de la Muntanya de Montserrat.
- 18 isolades.

14.1.3.4. Parcs naturals

Són parcs naturals els espais naturals que presenten valors naturals qualificats, la protecció dels quals es fa amb l'objectiu d'aconseguir-ne la conservació d'una manera compatible amb l'aprofitament ordenat de llurs recursos i l'activitat de llurs habitants. La declaració de parc natural es fa per decret del Consell Executiu.

A Catalunya hi ha 14 parcs naturals :

- Aiguamolls de l'Empordà.
- Alt Pirineu.
- Cadí -Moixeró.
- Cap de Creus.
- Capçaleres del Ter i del Freser.
- Delta de l'Ebre.
- Montgrí, les Illes Medes i el Baix Ter.
- Els Ports.
- Serra de Montsant.
- Zona volcànica de la Garrotxa.
- Parc Natural del Massís del Montseny.
- Parc Natural de la Muntanya de Montserrat.
- Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac.
- Parc Natural de la Serra de Collserola.

Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 485

14.1.3.5. Relació d'espais naturals de protecció especial

Espais naturals de protecció especial (ENPE) per tipus

Font: Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural. Direcció General de Polítiques Ambientals i Medi

(1) Càlculs realitzats a partir de la base cartogràfica dels Espais naturals de protecció especial (ENPE)

a escales 1:50.000 i 1:5.000 del Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural.

(2) Any de la llei o acord de creació de l'espai.

Espais naturals de protecció especial (ENPE). 2020 Superfície (ha) (1)

Comarques Any (2)

Àmbit

terrestre Àmbit marí

PARCS NACIONALS 13.900,00 0

Parc Nacional d'Aigües Tortes i Estany de Sant Maurici 13.900,00 0 Alta Ribagorça, Pallars Sobirà, Pallars Jussà, Vall d'Aran 1955

Zona perifèrica de protecció del Parc Nacional 26.095,25 0 1988

PARCS NATURALS 261.774,51 5.420,84

Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà 4.732,08 0 Alt Empordà 1983

Reserva Integral I dels Aiguamolls de l'Empordà, Els

Estanys 309,51 0 1983

Reserva Integral II dels Aiguamolls de l'Empordà, Les

Launes 508,95 0 1983
 Reserva natural parcial Illa de Caramany 16,42 0 1987
 Reserva Integral Ill dels Aiguamolls de l'Empordà, Illa de Caramany 6,59 0 1983
 Parc natural de l'Alt Pirineu 79.318,60 0 Alt Urgell, Pallars Sobirà 2003
 Reserva natural parcial de l'Alt Àneu 338,44 0 1987
 Reserva natural parcial de Noguera Pallaresa -Bonaigua 139,71 0 1987
 Parc natural del Cadí -Moixeró 41.059,82 0 Alt Urgell, Berguedà, Cerdanya 1983
 Paratge natural d'interès nacional del Massís del Pedraforca 1.749,87 0 1982
 Parc natural del Cap de Creus 10.749,43 3.074,22 Alt Empordà 1998
 Reserva natural integral del Cap de Creus 874,83 20,99 1998
 Reserva natural integral del Cap de Norfeu 101,27 0 1998
 Paratge natural d'interès nacional de Cap Gros -Cap de Creus 1.179,41 0 1998
 Paratge natural d'interès nacional de la Serra de Rodes 1.133,81 0 1998
 Paratge natural d'interès nacional del Cap de Norfeu 975,21 0 1998
 Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 486
 Reserva natural parcial de Cap Gros -Cap de Creus 0 572 1998
 Reserva natural parcial del Cap de Norfeu 0 265,64 1998
 Parc natural de Capçaleres del Ter i del Freser 14.547,96 0 Ripollès 2015
 Parc natural del Delta de l'Ebre 7.429,22 307,64 Baix Ebre, Montsià 1986
 Reserva natural parcial de la Punta de la Banya 2.469,36 0 1986
 Reserva natural parcial Illa de Sapinya 3,08 0 1986
 Parc natural del Massís del Montseny 17.126,40 0 Osona, Selva, Vallès Oriental 1987
 Parc natural del Montgrí, les Illes Medes i Baix Ter 6.149,37 2.038,98 Baix Empordà 2010
 Reserva natural integral de les Illes Medes 22,94 0 2010
 Reserva natural parcial dels Aiguamolls del Baix Ter 215,76 0 2010
 Reserva natural parcial marina de les Medes 0 100,56 2010
 Zona perifèrica de protecció de la Reserva natural parcial marina de les Medes 0 418,42 2010
 Parc natural de la Muntanya de Montserrat 3.494,08 0 Anoia, Bages, Baix Llobregat 1987
 Reserva natural parcial de la Muntanya de Montserrat 1.760,68 0 1987
 Zona perifèrica de protecció del parc natural 4.266,73 0 1987
 Parc natural dels Ports 35.050,49 0 Baix Ebre, Montsià, Terra Alta 2001
 Reserva natural parcial de les Fagedes dels Ports 866,9 0 2001
 Parc natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac 9.409,00 0 Bages, Vallès Occidental 1987
 Parc natural de la Serra del Montsant 9.242,11 0 Priorat 2002
 Parc natural de la Serra de Collserola 8.156,35 0 Barcelonès, Baix Llobregat, Vallès Occidental 2010
 Reserva natural parcial de la Font Gropa 117,46 0 2010
 Reserva natural parcial de la Rierada -Can Balasc 382,58 0 2010
 Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa 15.309,64 0 Garrotxa 1982
 Reserva natural parcial de la Fageda d'en Jordà 259,26 0 1982
 Reserva natural parcial de Turó de la Pomareda 4,71 0 1982
 Reserva natural parcial del Volcà Aiguanegra 41,36 0 1982
 Reserva natural parcial del Volcà Bellaire 12,42 0 1982
 Reserva natural parcial del Volcà Can Simó 7,91 0 1982
 Reserva natural parcial del Volcà Croscat 77,18 0 1982
 Reserva natural parcial del Volcà de Puig Roig 24,41 0 1982
 Reserva natural parcial del Volcà de Sant Marc 68,09 0 1982
 Reserva natural parcial del Volcà de Santa Margarida 118,56 0 1982

Reserva natural parcial del Volcà el Racó 34,98 0 1982
Reserva natural parcial del Volcà el Torrent 12,12 0 1982
Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 487

Reserva natural parcial del Volcà Fontpobra 75,97 0 1982
Reserva natural parcial del Volcà l'Estany 22,35 0 1982
Reserva natural parcial del Volcà Montolivet 25,51 0 1982
Reserva natural parcial del Volcà Puig Astrol 2,56 0 1982
Reserva natural parcial del Volcà Puig de l'òs 25,23 0 1982
Reserva natural parcial del Volcà Puig de la Costa 41,69 0 1982
Reserva natural parcial del Volcà Puig de la Garsa 10,05 0 1982
Reserva natural parcial del Volcà Pujalós 14,08 0 1982
Reserva natural parcial dels Volcans de Cabrioler 9 0 1982
Reserva natural parcial dels Volcans de la Garrinada i
Montsacopa 73,76 0 1982
Reserva natural parcial dels Volcans del Cairat, de
Claperols i de Repassot 43,24 0 1982
Reserva natural parcial dels Volcans les Bisaroques 8,14 0 1982
Reserva natural parcial dels Volcans Puig Rodó, Puig de
les Medes i Llacunanagra 23,23 0 1982
Reserva natural parcial dels Volcans Puig Safont i el Tom,
Puig de Martinyà i la Mallola 50,07 0 1982
Reserva natural parcial dels Volcans Roca Negra i Puig
Subià 55,8 0 1982
Reserva natural parcial dels Volcans Traiter Inferior i
Superior 33,36 0 1982

PARATGES NATURALS D'INTERÈS NACIONAL (no
inclosos en Parcs) 5.975,35 0

Paratge natural d'interès nacional del Massís de l'Albera 3.465,87 0 Alt Empordà 1986
Reserva Natural Parcial de la Capçalera de l'Orlina 384,28 0 1986
Reserva Natural Parcial Vall de Sant Quirze 584,94 0 1986
Paratge natural d'interès nacional de la Vall del Monestir
de Poblet 2.460,16 0 Conca de Barberà 1984
Paratge natural d'interès nacional de Pinya Rosa 49,32 0 Selva 2003

RESERVES NATURALS PARCIALES (no incloses en
Parcs ni PNINs) 4.424,10 0

Reserva Natural Parcial d'Algars 92,29 0 Terra Alta 1987
Reserva Natural Parcial de Baish Aran 385,46 0 Vall d'Aran 1987
Reserva Natural Parcial de la Llosa 84,19 0 Cerdanya 1987
Reserva Natural Parcial de la Muga -Albanyà 119,14 0 Alt Empordà 1987
Reserva Natural Parcial de la Ricarda -Ca l'Arana 217,45 0 Baix Llobregat 1988
Zona de protecció de la reserva natural parcial de la
Ricarda -Ca l'Arana 138,75 0 Baix Llobregat 1988
Reserva Natural Parcial de Mas de Melons 1.431,55 0 Garrigues 1987
Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 488

Reserva Natural Parcial de Noguera Pallaresa -Bonaigua 47,99 0 Vall d'Aran 1987
Reserva Natural Parcial de Noguera Pallaresa -Collegats 27,95 0 Pallars Jussà, Pallars Sobirà 1987
Reserva Natural Parcial de Noguera Ribagorçana -
Montrebei 63,36 0 Pallars Jussà, Noguera 1987
Reserva Natural Parcial de Remolar -Filipines 112,8 0 Baix Llobregat 1988
Zona de protecció de la reserva natural parcial de

Remolar -Filipines 63,46 0 Baix Llobregat 1988
 Reserva Natural Parcial de Riera d'Arbúcies -Hostalric 57,89 0 Selva 1987
 Reserva Natural Parcial de Riera de Merlès 69,73 0 Berguedà, Osona, Ripollès 1987
 Reserva Natural Parcial de Sant Quirze de Colera 741,71 0 Alt Empordà 1987
 Reserva Natural Parcial de Segre -Isòvo l 9,83 0 Cerdanya 1987
 Reserva Natural Parcial de Segre -Prullans 43,53 0 Cerdanya 1987
 Reserva Natural Parcial del Barranc de la Trinitat 264,48 0 Conca de Barberà 1998
 Reserva Natural Parcial del Barranc del Títllar 654,75 0 Conca de Barberà 1998

14.1.3.6. Gestió dels espais naturals de protecció especial

La gestió dels parcs nacionals, de les reserves naturals integrals i dels paratges naturals d'interès nacional correspon a l'Administració de la Generalitat.

La gestió dels parcs naturals i de les reserves naturals parcials correspon, en principi, a llurs promotors. El decret de declaració pot establir la participació de la Generalitat, de les entitats locals, dels propietaris i de les entitats afectades en els òrgans rectors.

La gestió d'un espai natural d e protecció especial que correspon a la Generalitat és feta pel Departament competent en matèria d'espais naturals , llevat que existeixi una relació institucional diferent , cas del Patronat de de la Muntanya de Montserrat (adscriu al Departament de Presidència) que duu la gestió del Parc Natural . Per a cada espai natural de protecció especial les lleis o els decrets de declaració en cada cas poden fixar les mesures necessàries per a la participació efectiva d'altres Departaments, entitats locals i organitzacions professionals directament implicades en els òrgans rectors.

L'administració de diferents espais naturals de protecció especial es pot unificar quan aquests es troben en un mateix àmbit territorial, en una mateixa unitat geogràfica o quan hi ha altres circumstàncies que, per a l'efectivitat de la gestió, així ho justifiquen.

Les designacions de "parc nacional", "paratge natural d'interès nacional", "reserva natural" i "parc natural" només es poden utilitzar per als espais naturals que compleixen les condicions establertes per la Llei 12/1985, de 13 de juny, d'espais naturals i, si s'escau, per la legislació bàsica estatal.

La declaració d'espai natural de protecció especial comporta la utilitat pública de tots els terrenys afectats a efectes d'expropiació. El Consell Executiu pot declarar necessària i urgent l'ocupació de qualsevol terreny dels afectats per la declaració.

En els espais naturals de protecció especial, les forests i els terrenys forestals que són propietat d'entitats públiques i no es troben inclosos en el Catàleg de Forests d'Utilitat Temàtica específica

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 489
 Pública hi han d'ésser incorporats. Els altres que són de propietat privada tenen la condició de forests protectores.

A més de l'Administració de la Generalitat poden promoure reserves naturals i parcs naturals:

- a) Les entitats locals que tenen competències urbanístiques d'acord amb la Llei del Sòl. Cal que tota l'àrea proposada pertanyi a llur àmbit territorial. Si també afecta l'àmbit d'altres entitats locals cal que es concertin expressament per a aquesta finalitat.
- b) Els propietaris dels terrenys afectats, d'una manera individual o col·lectiva, d'acord amb les propostes corresponents i amb les associacions o entitats privades en els objectius socials de les quals consta la protecció de la natura.

14.1.4. Pla d'espais d'interès natural (PEIN)

El PEIN va ser aprovat pel Decret 328/1992, de 14 de desembre, pel qual s'aprova el Pla d'espais d'interès natural, per bé que des d'aleshores el seu àmbit s'ha ampliat considerablement i les normes han estat modificades puntualment amb decrets successius. Jurídicament, el PEIN té els orígens en la determinació legal que fa la Llei 12/1985, de 13 de juny, d'espais naturals.

D'altra banda, el PEIN és un pla territorial sectorial i s'equipara a altres instruments d'aquest tipus que es deriven la Llei 23/1983, de 21 de novembre, de política territorial. En el context de la planificació territorial, el PEIN esdevé un dels instruments de desplegament del Pla territorial general de Catalunya (aprobat pel Parlament de Catalunya l'any 1995). D'aquesta manera, les seves determinacions tenen caràcter vinculant per a tots els altres instruments de planificació física del territori. Les normes del PEIN estableixen un règim de protecció bàsic aplicable en la totalitat del seu àmbit. Aquest règim de protecció general pot completar -se en cada espai o conjunt d'espais mitjançant dues vies:

1. La formulació de plans especials de protecció del medi natural i el paisatge, que proporcionen als espais una ordenació d'usos i normes de protecció específiques.
2. La declaració d'espais de protecció especial (parcs nacionals, paratges naturals d'interès nacional, reserves o parcs naturals), la qual cosa comporta que els espais passin a tenir una regulació jurídica pròpia i una gestió individualitzada per preservar i potenciar els seus valors.

En paral·lel, la integració de l'Estat espanyol a la Unió Europea va significar la transposició de les diverses directives comunitàries de protecció ambiental, entre les quals la Directiva de 1979 i la Directiva d'hàbitats de 1992, que donaren lloc a la xarxa Natura 2000, sistema d'espais naturals protegits d'abast comunitari i transnacional destinat a protegir hàbitats i espècies declarats d'interès i prioritaris en l'àmbit de la Unió. Catalunya, lògicament, ha hagut de fer els deures durant un llarg procés encara sense finalitzar, en la qual s'han de declarar zones especials de conservació, derivades dels llocs d'importància comunitària (designats per raó de la Directiva d'hàbitats). L'existència d'una complicada arquitectura de protecció d'espais naturals ha motivat la necessitat d'harmonització, de manera que, mentre s'acaba el procés d'aprovació de les zones especials de conservació, tots els espais derivats de la xarxa Natura 2000 s'han inclòs en el Pla d'espais d'interès natural.

Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 490

El Pla d'Espais d'Interès Natural té per objecte la delimitació i l'establiment de les determinacions necessàries per a la protecció bàsica dels espais naturals la conservació dels quals es considera necessari d'assegurar, d'acord amb els valors científics, ecològics, paisatgístics, culturals, socials, didàctics i recreatius que posseeixen. En el marc de la planificació territorial de Catalunya el Pla té el caràcter de pla territorial sectorial. La vigència del Pla és indefinida.

La declaració d'espai natural de protecció especial implica la inclusió automàtica de l'espai en el Pla d'Espais d'Interès Natural. La declaració com a zona especial de conservació (ZEC) o com a zona de protecció especial per als ocells (ZEPA) implica la inclusió automàtica en el Pla d'espais d'interès natural.

Corresponen al Departament competent en matèria d'espais naturals i biodiversitat de formular i de redactar el Pla i les seves modificacions, i al Consell Executiu d'aprovar el Pla i les seves modificacions, amb informe previ de la Comissió Interdepartamental del Medi Ambient (CIMA) i del Consell de Protecció de la Natura.

Correspon al departament competent en matèria de medi natural i biodiversitat, sens perjudici del que s'estableix sobre la gestió dels espais naturals de protecció especial, d'implementar les mesures de gestió necessàries per conservar el patrimoni natural, la biodiversitat i la geodiversitat dels espais del Pla d'espais d'interès natural i les determinacions i disposicions dels plans de protecció del medi natural i del paisatge. Per implementar aquestes mesures, el departament competent pot subscriure convenis de col·laboració amb altres departaments, les administracions locals, els propietaris del sòl, els titulars d'explotacions agràries i fores tals o amb les entitats sense ànim de lucre que tinguin per objecte la conservació del patrimoni natural.

En el cas dels espais del Pla d'espais d'interès natural amb pla aprovat, corresponen al

seu òrgan gestor les funcions següents:

- a) Informar sobre els efectes previsibles en la conservació de l'espai natural protegit dels plans territorials i urbanístics i dels projectes d'actuació específica en sòl no urbanitzable, i també de les llicències urbanístiques sol·licitades que no requereixin l'aprovació prèvia d'aquests projectes.
- b) Emetre un informe preceptiu previ a l'atorgament de les autoritzacions necessàries per a l'execució de qualsevol pla, obra, moviment de terres o explotacions dels recursos naturals, a l'interior o a l'exterior de l'espai protegit i que poden afectar-lo.
- c) Promoure i, en el cas que li correspongui la competència, executar les actuacions relatives a:

1r. La conservació i restauració del patrimoni natural, la biodiversitat, la geodiversitat i la qualitat paisatgística.

2n. La recerca científica, l'estudi, la divulgació, l'educació i la interpretació ambientals.

3r. El seguiment, el control i la vigilància.

4t. L'ordenació o el foment de l'ús públic.

5è. El desenvolupament socioeconòmic i la millora rural.

6è. La dotació d'infraestructures i serveis.

7è. La formació i la capacició.

Temari específic

Guia d'estudi. Accés a la categoria d'agent de l'escala bàsica d'Agents Rurals | 491

Els plans de protecció del medi natural i del paisatge poden subjectar a l'autorització o la comunicació prèvies la utilització de l'espai natural protegit per al gaudi dels ciutadans.

Correspon a l'òrgan gestor de l'espai natural protegit autoritzar l'acte d'utilització corresponent o rebre la comunicació exigida.

14.1.5. Xarxa Natura 2000

VEGEU ELS PUNTS 13.2. I 13.3 DE LA PRESENT GUIA D'ESTUDI